

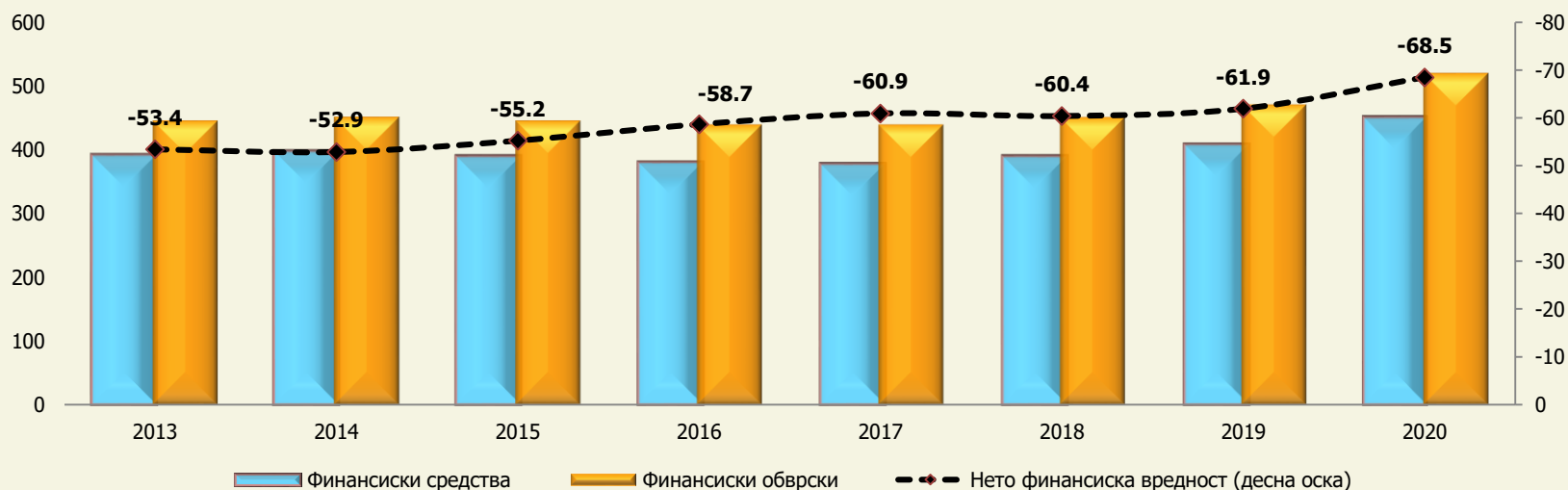
Статистика на финансиските сметки - анализа на клучните сектори и движења во 2020 година

Дирекција за статистика
Отсек за статистика на финансиски сметки
декември, 2021 година

Финансиски средства и обврски на националната економија

- Анализата на финансиската позиција на домашната економија упатува на **продлабочување на негативната нето-позиција и во 2020 година**. Негативната нето финансиска вредност (НФВ) изнесува 449 милијарди денари, што претставува раст од 22 милијарди денари, односно 5,2%.
- Во однос на релативните показатели, **негативната нето-позиција во 2020 година достигна ниво од 68,5% од БДП**, што претставува позначајно зголемување (од 6,6 п.п.) во однос на претходната година и во поголем дел го одразува падот на БДП предизвикан од негативните ефекти на корона-кризата.

Вкупни финансиски средства, обврски и нето финансиска вредност- национална економија (% од БДП)

Финансиски средства и обврски на националната економија

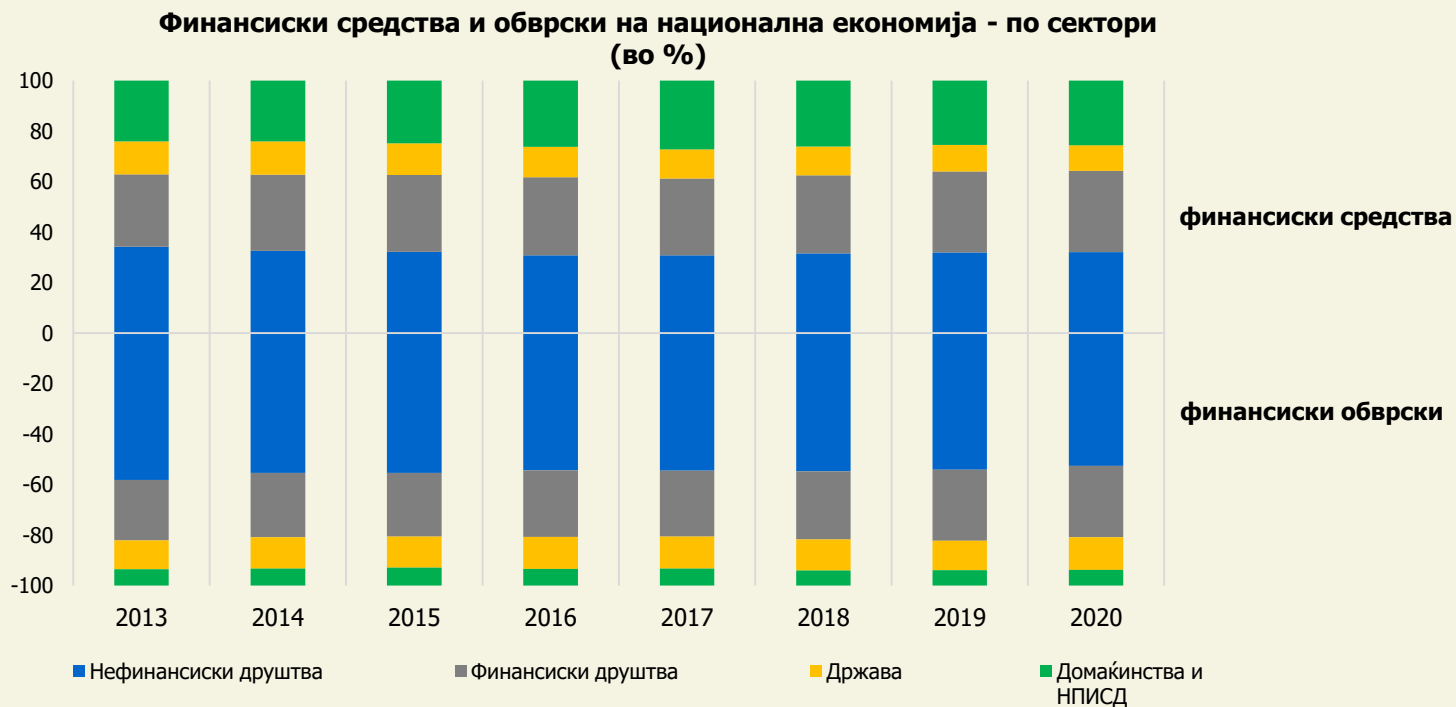
- Анализирano од аспект на секторите, домаќинствата и секторот „странство“ и во 2020 година се нето-кредитори и ги финансираат останатите сектори во националната економија (НФД и државата), коишто се нето-должници. Истовремено, финансискиот сектор има речиси избалансирана нето финансиска позиција.
- Динамички гледано, продлабочената негативна НФВ како % од БДП е резултат на влошената негативна НФВ на државата и на НФД, делумно неутрализирана преку подобрите годишни остварувања кај НФВ на секторот „домаќинства“.

Нето финансиска вредност, по сектори
(% од БДП)

Финансиски средства и обврски на националната економија, по сектори

- Структурата на **средствата на националната економија** укажува дека секторот на НФД и финансиските друштва и во 2020 година имаат најголемо (речиси подеднакво) учество, потоа следуваат домаќинствата и државата (којашто има најмало учество во вкупните средства на националната економија).
- Структурата на **вкупните обврски** по сектори е слична со структурата на средствата, и е непроменета во однос на претходната година.

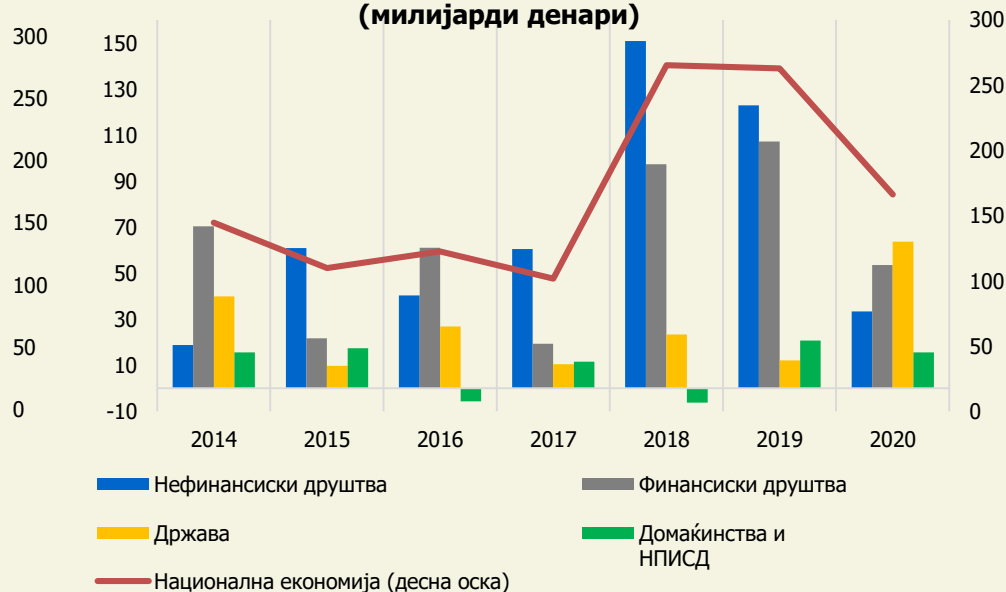
Финансиски средства и обврски на националната економија, по сектори

- Во 2020 година, **вкупните средства на националната економија** изнесуваат 2.958 милијарди денари и остварија годишен раст од 144 милијарди денари, или 5,2%. Нагорната промена е резултат на зголемените средства на сите сектори, во најголем дел финансиските друштва, по кои следуваат домаќинствата и НФД. Растот на средствата на државата има најмал придонес во растот на вкупните финансиски средства на националната економија.
- На крајот на 2020 година, **вкупните обврски** изнесуваат 3.407 милијарди денари и пораснаа за 166 милијарди денари, или 5,1%, при што главен двигател на растот се обврските на секторот „држава“, финансиските друштва и НФД, при помал раст на обврските на домаќинствата.

Годишна промена на финансиски средства на национална економија, по сектори (милијарди денари)

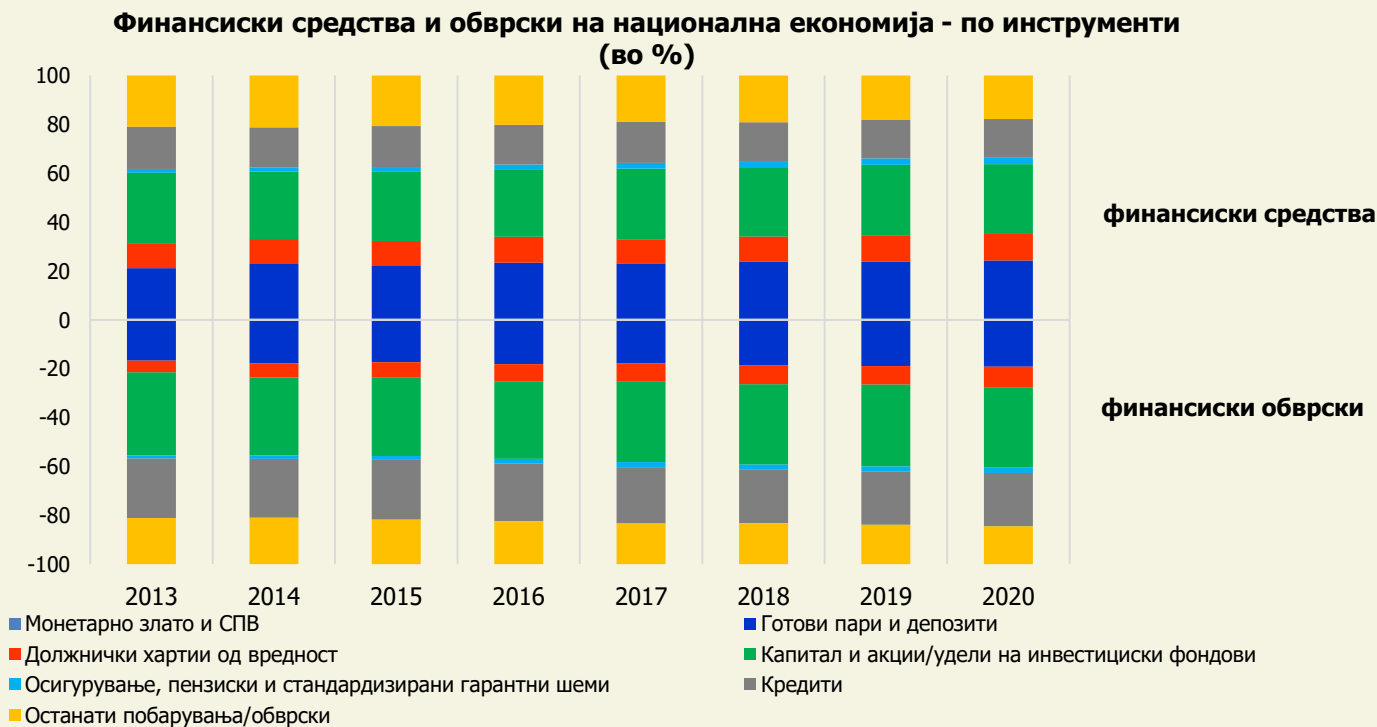

Годишна промена на финансиски обврски на национална економија, по сектори (милијарди денари)

Финансиски средства и обврски на националната економија, по инструменти

- Според **инструментите, на страната на средствата** преовладува инструментот капитал, по кој следуваат готовите пари и депозитите, останатите побарувања, кредитите и ХВ, додека монетарното злато и СПВ имаат најмало учество во структурата на средствата.
- Инструментите капитал и кредити се најзастапени во структурата на **вкупните обврски**, по кои следуваат готовите пари и депозитите, останатите обврски и другите инструменти.

Финансиски средства и обврски на националната економија, по инструменти

- Анализата по инструменти, на **страната на средствата**, покажува дека во 2020 година главен двигател на годишниот раст се зголемените пласмани во депозити, по кои следуваат кредитите и вложувањата во капитал. Единствена категорија којашто бележи годишно намалување се останатите побарувања.
- На **страната на обврските**, најголем придонес кон растот имаат зголемените кредити, по што следуваат готовите пари и депозитите, како и должничките хартии од вредност. Останатите обврски и на страната на обврските се единствениот инструмент којшто бележи намалување на годишна основа.

Годишна промена на финансиски средства на националната економија, по инструменти (милијарди денари)

Годишна промена на финансиски обврски на националната економија, по инструменти (милијарди денари)

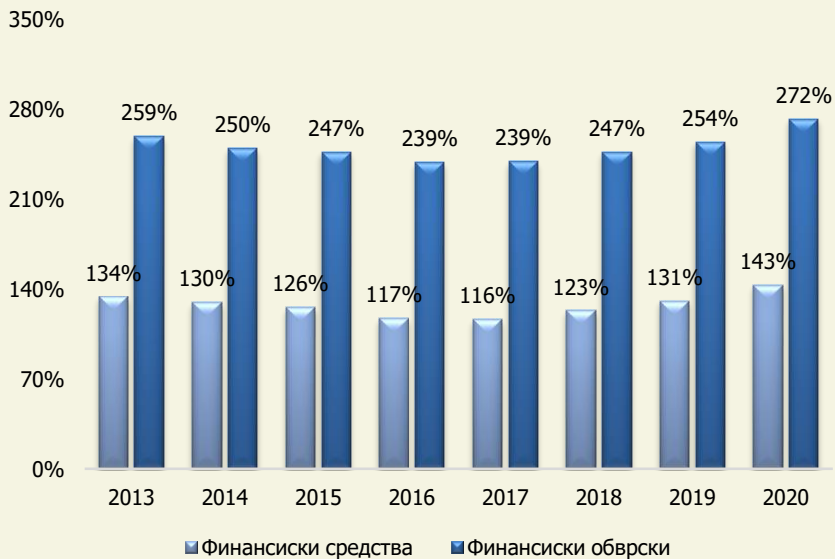
АНАЛИЗА НА ПОДАТОЦИТЕ ЗА ФИНАНСИСКАТА СМЕТКА ПО СЕКТОРИ

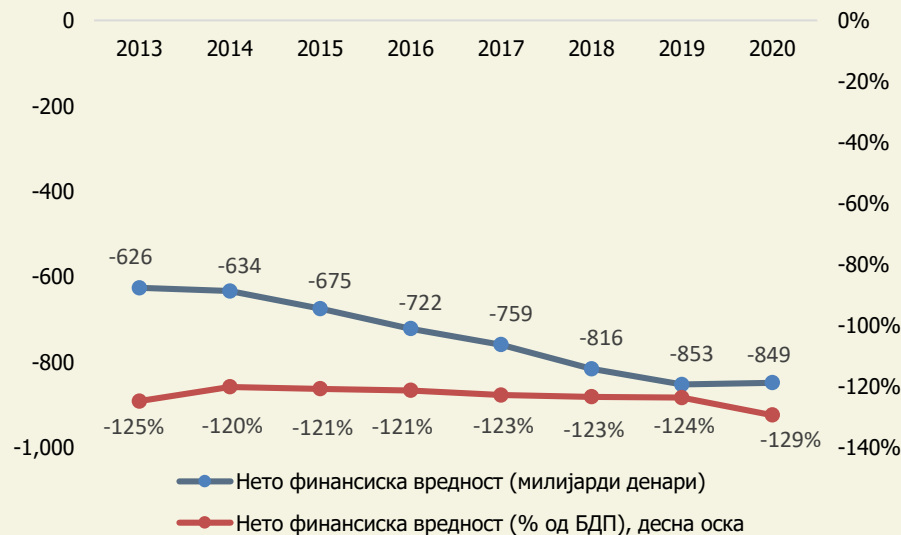
Сектор на нефинансиските друштва (НФД)

- **Нето финансиската вредност** на секторот НФД во 2020 година е негативна и изнесува 849 милијарди денари, што номинално гледано претставува мало подобрување во однос на претходната година, односно за 3,9 милијарди денари, или 0,5%.
- Анализирано низ релативни показатели, и покрај подобрувањето, падот на БДП во 2020 година, придонесе за продлабочување на негативната нето финансиска вредност од 124% на 129% од БДП, што претставува раст од 5 п.п.

Финансиски средства и обврски, % од БДП

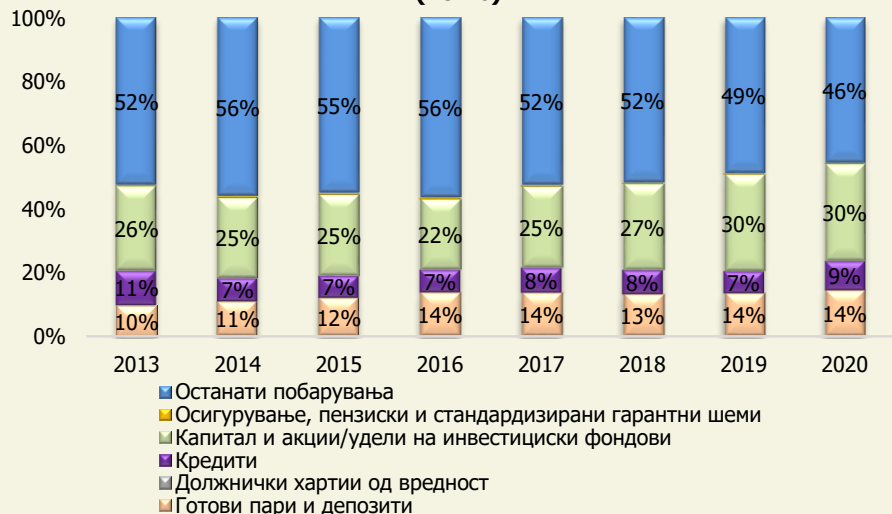
Нето финансиска вредност

Сектор на нефинансиските друштва (НФД)

Структура на финансиски средства, по инструменти (во %)

Структура на финансиски обврски, по инструменти (во %)

Годишна промена на вкупните средства, по инструменти (милијарди денари)

Годишна промена на вкупните обврски, по инструменти (милијарди денари)

Финансиски средства и обврски на секторот НФД

- **Вкупните финансиски средства** на НФД на крајот на 2020 година бележат раст од 37 милијарди денари (4,2%). Ваквиот раст во најголем дел се должи на растот на кредитите, како и на растот на готовите пари и депозитите и капиталот, при пад на останатите побарувања.
- Динамички анализирано, растот на средствата забави, главно како резултат на намалениот раст на капиталот и намалени останати побарувања. Од друга страна, остварен е позначителен раст на кредитите што е резултат на меѓусебно финансирање на НФД.
- **Финансиските обврски** во 2020 година бележат годишен раст од 33 милијарди денари, или 1,9%. Промената се должи на растот на кредитите, а во помал обем и на растот на капиталот. Останатите обврски се единствениот инструмент којшто бележи намалување.
- По силниот раст на финансиските обврски во претходните две години, во 2020 година растот забави, што го одразува помалиот раст на обврските врз основ на капитал (ефектите од кризата главно се одразија со помал позитивен финансиски резултат и загуби) и намалените останати обврски.
- Од аспект на структурата на финансиските средства и обврски, нема позначителни промени. Единствената категорија чие учество умерено се зголеми се кредитите, за сметка на намаленото учество на останатите побарувања/обврски.

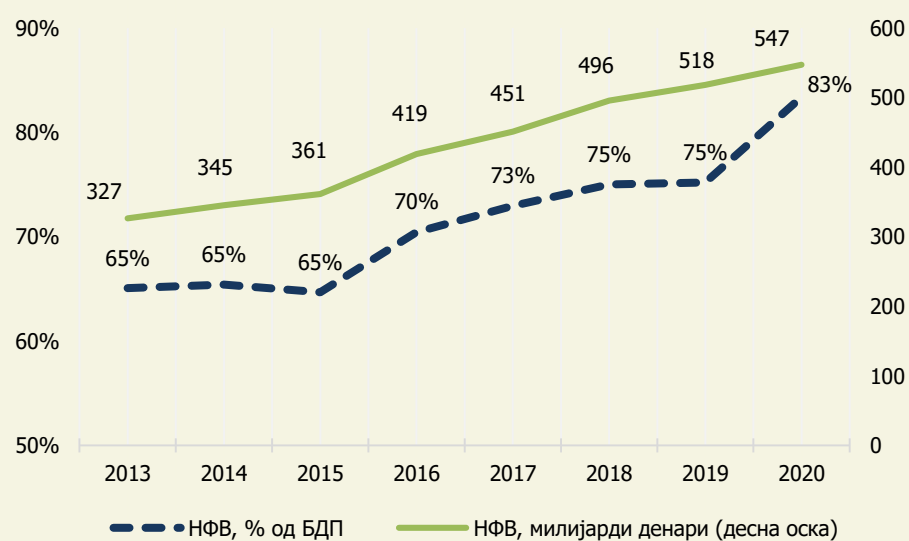
Сектор на домаќинствата

- **Нето-позицијата на домаќинствата во 2020 година** изнесува 547 милијарди денари, што е годишен раст од 29 милијарди денари, или 5,5%. Подобрената позитивна нето-позиција на домаќинствата произлегува од повисоките финансиски средства во споредба со обврските.
- Релативните показатели (поради падот на БДП) упатуваат на поголем раст на нето финансиската вредност која достигна 83% од БДП и во однос на претходната година се зголеми за 8 п.п.

Финансиски средства и обврски, % од БДП

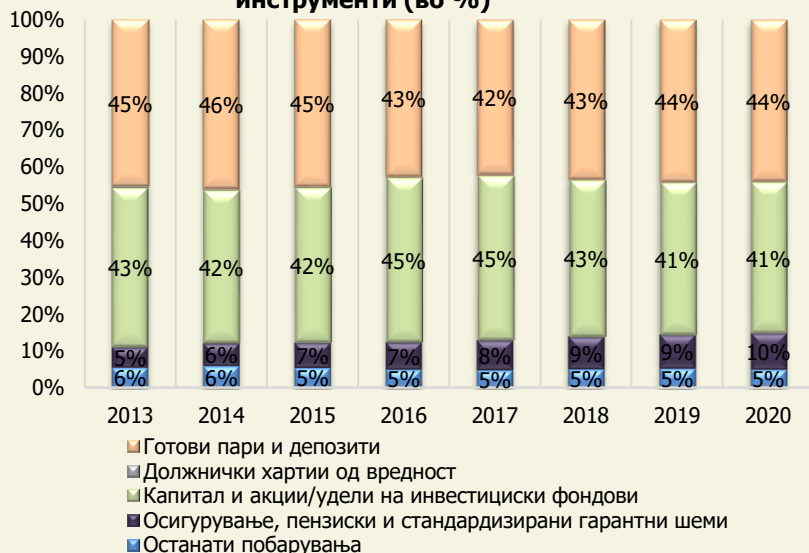
Нето финансиска вредност

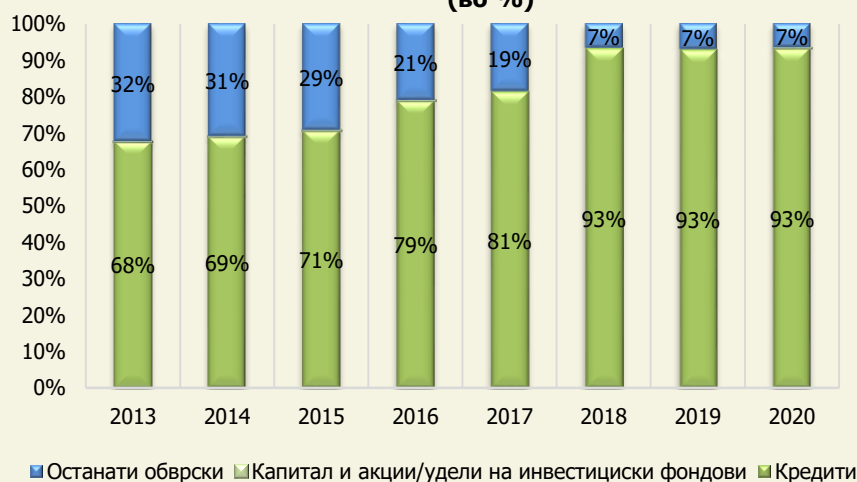

Сектор на домаќинствата

Структура на финансиски средства, по инструменти (во %)

Структура на финансиски обврски, по инструменти (во %)

Годишна промена на финансиски средства, по инструменти (милијарди денари)

Годишна промена на финансиски обврски, по инструменти (милијарди денари)

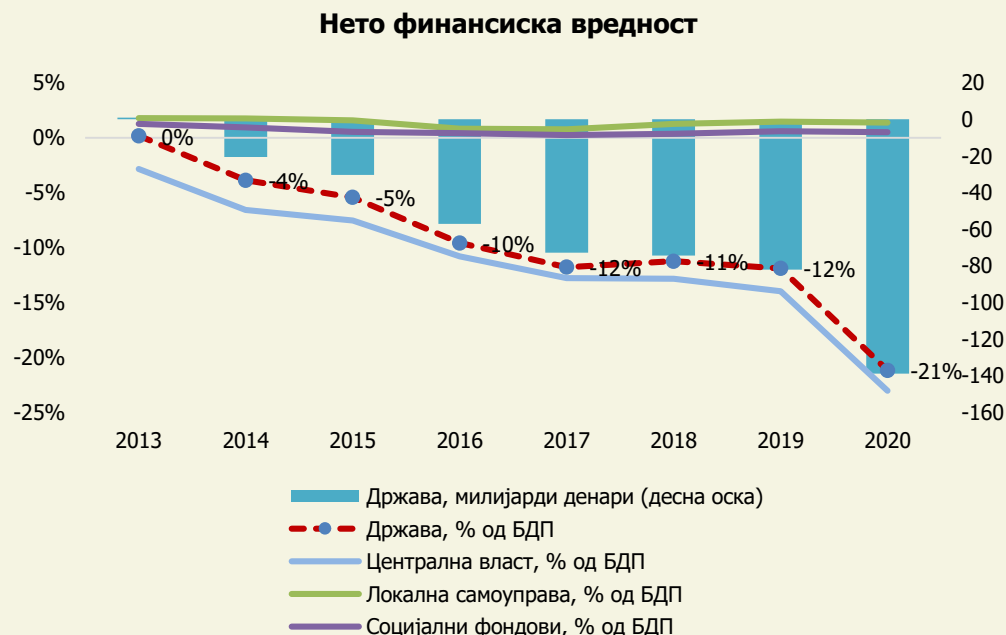
Финансиски средства и обврски на секторот домаќинства

- Во 2020 година е остварен годишен раст на **вкупните средства на домаќинствата** за 44 милијарди денари, или за 6,2%. Гледано по инструменти, годишниот раст главно се должи на пласмани во депозити и вложувања во капитал, а во помал обем и на зголемените технички резерви на осигурување во пензиските фондови.
- Од аспект на придонесот на инструментите, во 2020 година во однос на 2019 година, поголем придонес за растот имаат капиталот и зголемените технички резерви на осигурување во пензиските фондови, наспроти намалениот придонес на депозитите.
- На страната на **обврските**, остварен е годишен раст од 16 милијарди денари, или 7,8%. Растот на вкупните обврски целосно се објаснува со обврските врз основа на земени кредити, коишто воедно се најзастапени во структурата на финансиските обврски на домаќинствата.
- Во структурата на финансиските средства и обврски во 2020 година нема промени, односно и натаму депозитите и капиталот се најзастапени инструменти со околу 85% од вкупните средства на овој сектор, додека на страната на обврските најзастапен инструмент се кредитите со учество од 93%.

Сектор „држава“

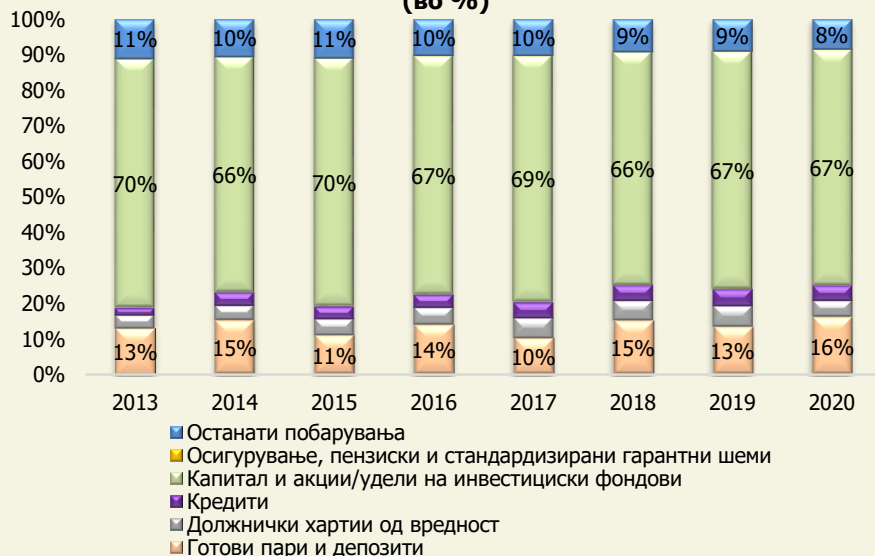
- Негативната нето финансиска вредност на државата изнесува 139 милијарди денари и забележа значително влошување од 57 милијарди денари, или 9 п.п., изразено преку релативни показатели (21% од БДП во 2020 година, наспроти 12% од БДП во 2019 година). Продлабочувањето на негативната нето-позиција на државата е резултат на повисокиот раст на обврските во однос на средствата, заради справување со последиците од корона-кризата.
- Анализирano по потсектори, негативната позиција во целост е резултат на потсекторот „централна власт“ (со негативна НФВ од 23% од БДП), додека локалната самоуправа и социјалните фондови и натаму ја задржуваат позитивната нето финансиска позиција од 1,4% и 0,5% од БДП, соодветно.

Сектор „држава“

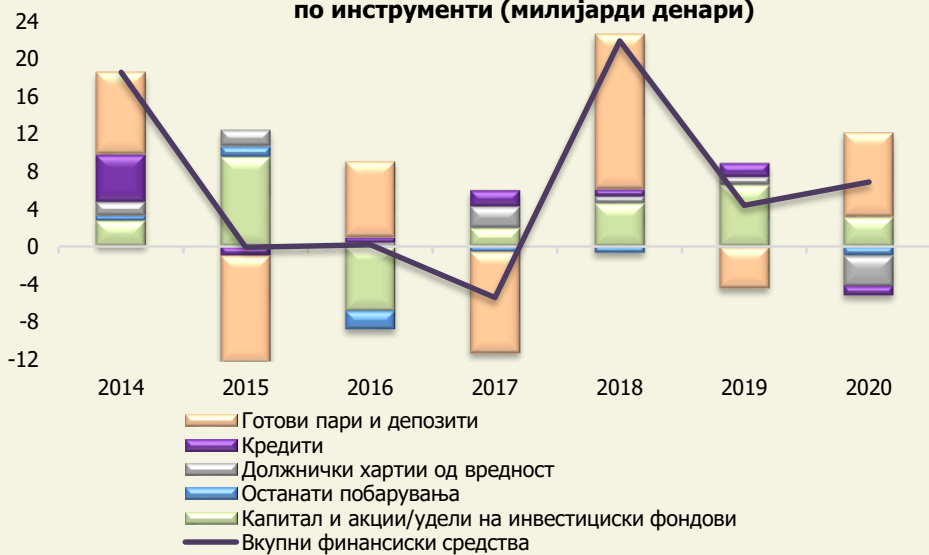
Структура на финансиски средства, по инструменти (во %)

Структура на финансиски обврски, по инструменти (во %)

Годишна промена на финансиски средства, по инструменти (милијарди денари)

Годишна промена на финансиски обврски, по инструменти (милијарди денари)

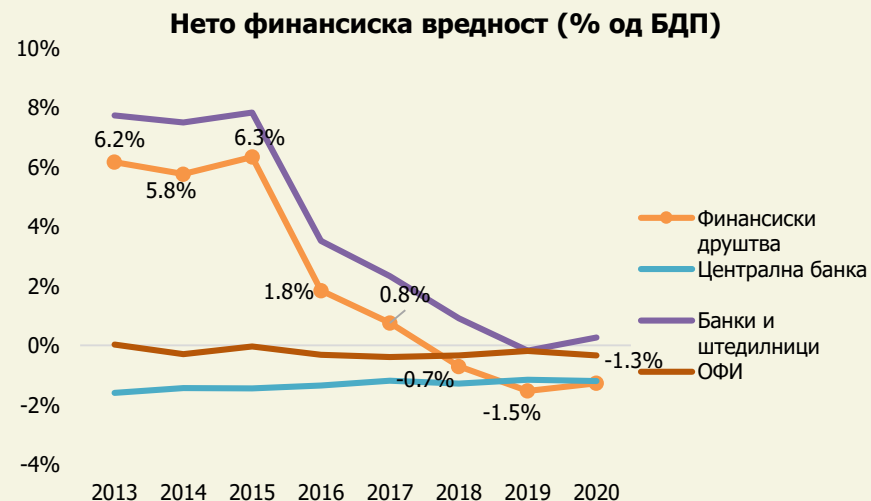
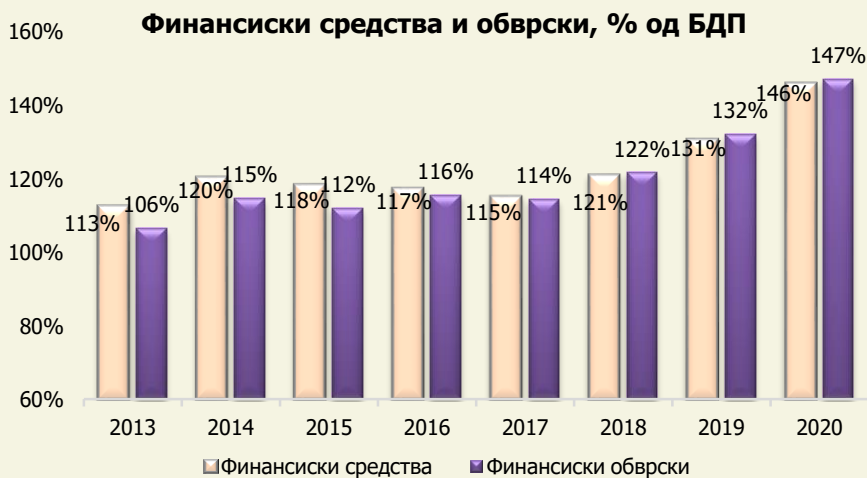
Финансиски средства и обврски на секторот „држава“

- Во 2020 година **вкупните финансиски средства** на државата забележаа умерен раст од 7 милијарди денари, или за 2,3%. Зголемувањето на средствата во најголем дел се должи на порастот на депозитите во централната банка, како и растот на капиталот на државата, наспроти намалувањето на краткорочните хартии од вредност, кредитите и останатите побарувања.
- Динамички анализирано, растот забрза, главно заради повисоките депозити на државата во услови на зголемено задолжување.
- **Финансиските обврски** на државата се зголемија за 64 милијарди денари (или 16,9%) во однос на 2019 година. Значителниот раст го одразува задолжувањето преку издавање на долгорочни должнички хартии од вредност на домашен и странски пазар и финансирање преку кредити од странство. Притоа, динамиката целосно е резултат на повисоките должнички хартии од вредност.
- Од аспект на структурата, на страната на финансиските средства нема промени, додека на страната на финансиските обврски, учеството на должничките хартии од вредност значително расте, или за 4 п.п., за сметка на намаленото учество на останатите инструменти.

Сектор „финансиски друштва“ (ФД)

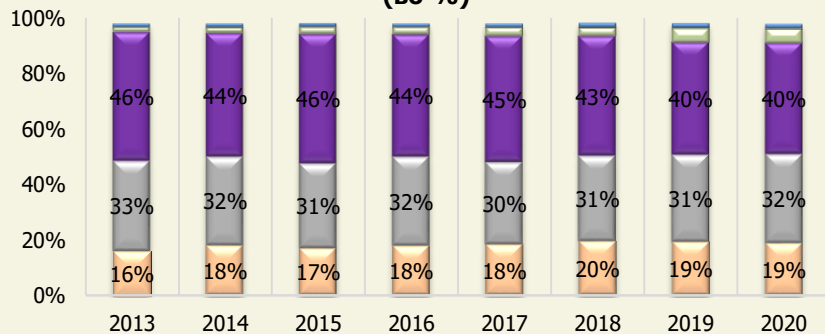
- **Нето финансиската вредност** на ФД во 2020 година е негативна и изнесува 8,3 милијарди денари, што претставува зголемување од 2,2 милијарди денари или 21%, во однос на претходната година. Таа изнесува 1,3% од БДП, што е умерено подобрување во однос на 2019 година, кога исто така беше негативна и изнесуваше 1,5% од БДП.
- Анализирани по потсектори, овие остварувања се резултат на негативната финансиска позиција на потсекторот централна банка, со НФВ од 1,2% од БДП, поради повисоките обврски (во најголем дел ГПО и депозити од банките и државата) во однос на средствата. Банките и штедилниците во 2020 година имаат позитивна нето финансиска позиција од 0,3% од БДП, додека ОФИ и натаму остваруваат негативна нето финансиска позиција, којашто во 2020 година изнесува 0,3% од БДП.
- Подобрите остварувања во 2020 година произлегуваат од банките и штедилниците, коишто од негативна НФВ во 2019 година, преминуваат во позитивна во 2020 година, додека кај другите потсектори нема позначајни промени.

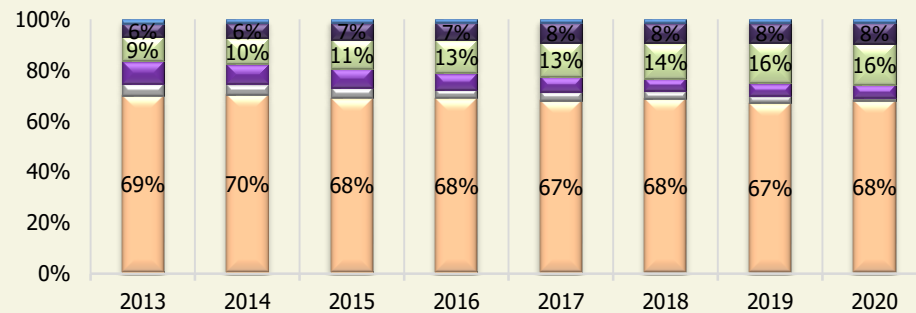

Сектор „финансиски друштва“ (ФД)

Структура на финансиски средства, по инструменти (во %)

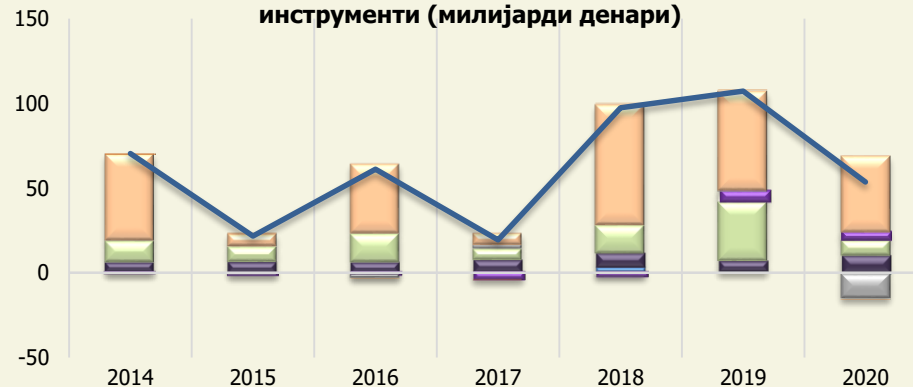
Структура на финансиски обврски, по инструменти (во %)

Годишна промена на финансиски средства, по инструменти (милијарди денари)

Годишна промена на финансиски обврски, по инструменти (милијарди денари)

Финансиски средства и обврски на секторот на финансиски друштва

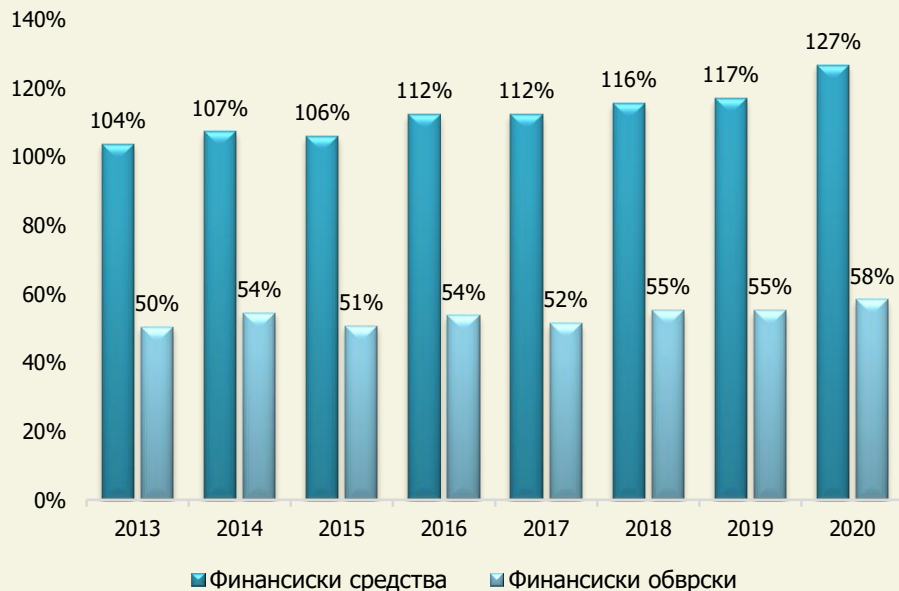
- Зголемувањето на **финансиските средства** на ФД во 2020 година изнесува 56 милијарди денари, или 6,2%. Анализата преку инструменти, покажува дека растот во најголем дел се должи на зголемувањето на должничките ХВ, по кои следуваат кредитите, при помало учество во годишниот раст на готовите пари и депозитите.
- Динамички анализирано, растот забави заради сите инструменти, особено изразено кај капиталот и готовите пари и депозитите.
- Во 2020 година, зголемување од 54 милијарди денари, или 5,9%, бележат **финансиските обврски**. Раст е забележан кај сите инструменти, особено кај готовите пари и депозитите, додека единствената категорија којашто предизвика намалување на растот се должничките ХВ.
- Ваквите промени не предизвикаа промена на структурата на финансиските средства, каде што и натаму кредитите и должничките ХВ имаат најголемо учество. Структурата на **финансиските обврски** на ФД во 2020 година, покажува умерен раст на обврските врз основа на готови пари и депозити и на техничките резерви.

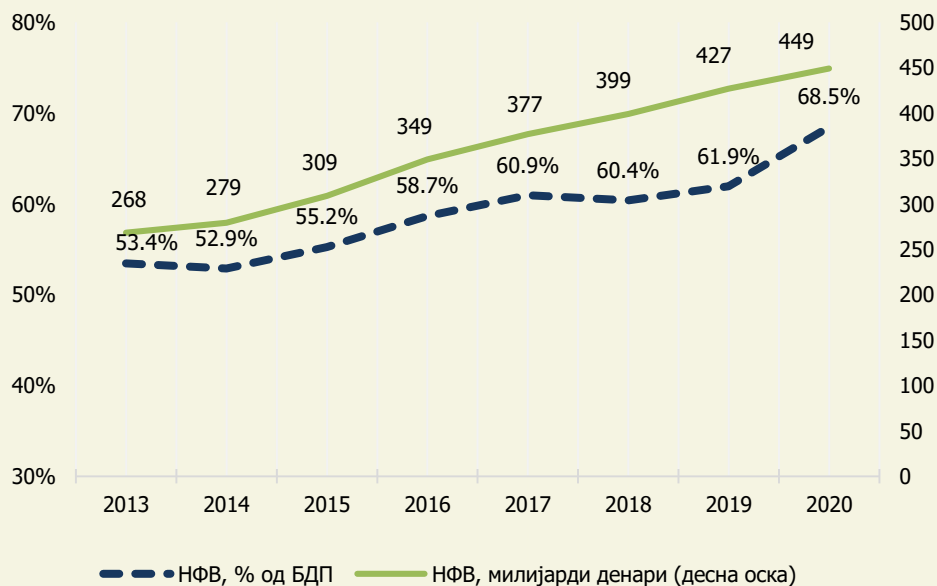
Сектор „странство“

- **Нето-позицијата на секторот „странство“ во 2020 година** е позитивна и изнесува 449 милијарди денари, што претставува годишен раст од 22 милијарди денари, односно 5,2%. Растот преку релативни показатели е поголем (и заради падот на БДП), односно нето финансиската вредност е зголемена за 6,6 п.п. и на крајот на 2020 година достигна 68,5% од БДП.
- Зголемувањето на позитивната нето-позиција на секторот „странство“ произлегува од значително поголемото зголемување на финансиските средства во однос на растот на обврските.

Финансиски средства и обврски, % од БДП

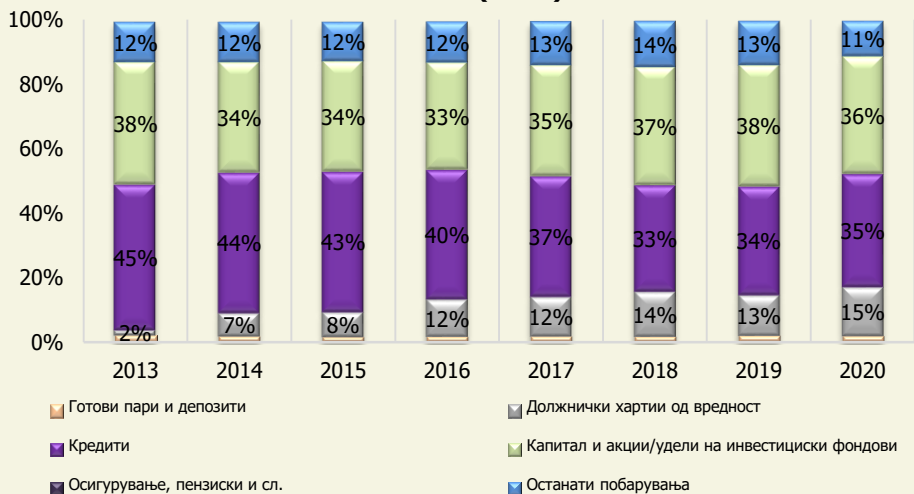
Нето финансиска вредност

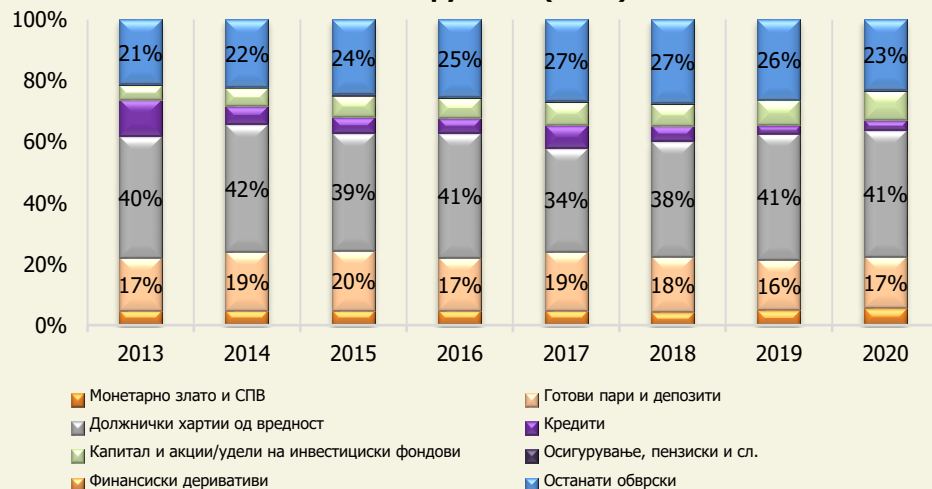

Сектор „ странство “

Структура на финансиски средства, по инструменти (во %)

Структура на финансиски обврски, по инструменти (во %)

Годишна промена на финансиски средства, по инструменти (милијарди денари)

Годишна промена на финансиски обврски, по инструменти (милијарди денари)

Финансиски средства и обврски на секторот „странство“

- Во 2020 година е остварен годишен раст на **вкупните финансиски средства на секторот странство** од 24 милијарди денари, што претставува зголемување за 3% во однос на 2019 година. Гледано по инструменти, годишниот раст главно е резултат на зголемените пласмани во должнички хартии од вредност и дадени кредити, при истовремен пад на останатите побарувања.
- Растот во 2020 година забави, главно заради намалениот капитал, но и падот на останатите побарувања.
- На страната на **вкупните финансиски обврски** е остварен годишен раст од 2 милијарди денари, што е зголемување за 0,5%, како резултат на умерен раст кај сите финансиски инструменти освен останатите обврски, коишто во значителна мера го неутрализираа растот кај останатите финансиски инструменти.
- Структурата на финансиските средства упатува на благо зголемување на учеството на должничките ХВ и кредитите во 2020 година, при намалено учество на капиталот и останатите побарувања. На страната на финансиските обврски, најголема промена во 2020 година односно намалено учество бележеа останатите обврски, за сметка на поголемо учество на останатите инструменти.

Ревизија на податоците - временска серија 2013-2019 година

Во 2020 година се спроведени 2 типа на ревизија на финансиските сметки, заради подобар опфат и квалитет на податоците:

- 1. Редовна ревизија на податоците со вклучување на дефинитивни податоци од завршните годишни сметки на правните субјекти за 2019 година**, која предизвика зголемување на финансиските средства и обврски и умерено подобрување на нето-вредноста. Од аспект на секторите, најголеми промени има кај нефинансиските друштва и домаќинствата, а помала промена кај државата. Промената е најизразена кај три финансиски инструменти, од кои во најголем дел останатите побарувања/обврски, потоа следуваат капиталот и кредитите.
- 2. Воведување нова методологијата за пресметка на дел од државните должнички хартии од вредност** (обврзници за денационализација), со вклучување на пресметаната камата. Оваа ревизија се однесува на периодот од 2013 до 2019 година и немаше поголемо влијание врз податоците.